

CID

CENTER FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT LTD.

hrvatski **izvoznici**

MACROSCOPE ®

Sažetak*

Godina 2009

Br. 1.

Lipanj 2009. - dopuna

Sadržaj

1. Kretanja u svijetu	3
2. Kretanja u Hrvatskoj	4
3. Kretanja u regiji	5

1. Kretanja u svijetu

Kada se gledaju ekonomska kretanja u svijetu, najveća se pažnja obraća SAD-u, potom zemljama EU, pa Japanu, potom preostalim zemljama G-7, zatim zemljama G-20, a tek onda ostalim zemljama. Prema najnovijim podacima temeljenim na paritetu kupovne moći, Amerika ostvaruje oko 25%, zemlje EU daljnjih 20%, a Japan oko 10 posto svjetskog BDP-a. Ekonomska kretanja u tim zemljama putem trgovačkih i financijskih veza utječu na trgovačke partnere, a time i na cijeli svijet. Od značajnih zemalja treba spomenuti „rastuća tržišta“, poput Kine ostvaruje 10% svjetskog BDP-a (prema paritetu kupovne moći), Indija ostvaruje 4%, a Brazil i Ruska federacija 3%. Usporedbe radi, Hrvatska ostvaruje 0,1% svjetskog BDP-a.

U 2009. godini se nastavlja usporavanje rasta globalne ekonomije i recesije u razvijenim zemljama. SAD, EU, Japan i druge razvijene zemlje imaju negativne rezultate za realnu ekonomsku aktivnost u prvom kvartalu 2009. godine. Očekuje se da će Amerika u prvoj polovici 2009. godine dosegnuti dno i u drugoj polovici temeljem stimulativnih paketa početi oporavljati i nastaviti s oporavkom u 2010. Europa će se početi oporavljati početkom 2010., a regija južne Europe od sredine 2010. godine. Brazil, Rusija, Indija i Kina (BRIC zemlje) nastavljaju rasti po stopama između 5 i 10%, dok zemlje izvoznice nafte i druge zemlje u razvoju nastavljaju rasti ali malo usporenijim tempom. Cijene nafte i ostalih energenata, cijene metala i druge svjetske cijene preokrenule su trend i uslijed smanjenja potražnje (radi globalnog usporavanja) pale na razinu iz 2005. godine. Inflacija koja je rasla u svim zemljama do polovice 2008. počela se stoga smirivati prema kraju 2008. godine. Europska valuta je jačala prema drugim valutama dok se u drugoj polovici 2008. nije počelo nazirati i usporavanje privredne aktivnosti u najvećim privredama EU.

2. Kretanja u Hrvatskoj

Nakon usporavanja u drugoj polovici 2008. godine dolazi do pada BDP-a za 6,7% . Nakon vrha vala poskupljenja i uslijed uvozne inflacije, inflacija je rasla do srpnja dosegnuvši međugodišnju stopu rasta od 8,4% da bi se potom smirivala prema kraju godine i početku 2009. godine. Kretanja na financijskom tržištu Hrvatske su se nakon pada od 67% u 2008. (prema indeksu Zagrebačke burze CROBEX) stabilizirala u prvom tromjesečju.

Državni zavod za statistiku je s objavom podataka za četvrti kvartal 2008. godine promijenio metodologiju i objavio podatke po novoj metodologiji koja je usklađena s europskim sustavnom (nacionalnih) računa. Prema novoj metodologiji se revidira izračun imputirane rente (na korištenje vlastitih stambenih prostora), revidira obračun indirektnih efekata financijskih usluga (FISIM ili UFPIM), te uvrštava službena procjena sive ekonomije. Tako je BDP za 1995-1998 za 17% veći od onog prema staroj metodologiji, dok ta razlika opada prema kasnijim godinama na 14%. Udio sive ekonomije je prilično stabilan i iznosi oko 10%.

Promatrano sa strane bruto dodane vrijednosti po industrijskim granama, u prvom kvartalu 2009. jedino su (naspram prvog kvartala 2008. godine) BDV povećali financijske i poslovne usluge (+1,4%), te ostale i javne usluge (+1,8%). Najveći pad je ostvaren u trgovini (-15%), zatim u industriji (-10,3%), potom prijevoz, skladištenje i veze (-5,2%), hoteli i restorani (-4,4%), građevinarstvo za svega -1,7, dok je poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo palo za samo 0,6%.

Nakon deprecijacijskih pritisaka početkom 2009. godine zbog kojih je kuna oslabila špekulacijama banaka za 3,1% prema euru, te 4,6% prema dolaru, situacija se primirila pred ljeto. Uzimajući u obzir obje valute kuna je efektivno nominalno oslabila za 3,4% i realno za 3%.

Stoga na temelju predviđenih kretanja u EU i odsustva smislene ekonomske politike hrvatske Vlade očekujemo pad od 2,9% u 2009. godini te oporavak s rastom od 2,1% koji će se pojaviti od drugog kvartala 2010. godine.

3. Kretanja u Regiji²

U regiji je došlo do povećanja međusobnih trgovinskih odnosa kroz završetak potpisivanja bilateralnih ugovora o slobodnoj trgovini u okviru CEFTA-e koja se počela primjenjivati u drugoj polovici 2007. godine.

Regija nastavlja s rastom od oko 4% realno. U usporedbi s prethodno očekivanim rastom to predstavlja smanjenje od 1-2 postotna poena, uslijed jačeg pogoršanja situacije u EU, te slabijih i usporenih reakcija vlada zemalja u regiji na krizu. Usporavanje rasta u zemljama EU utječe na slabiji rast sjeverozapadnih zemalja u regiji u odnosu na prosjek. Središnje i južne zemlje regije svoj rast zahvaljuju i potpisivanju bilateralnih ugovora o slobodnoj trgovini u okviru Pakta o stabilnosti i po novom u okviru CEFTA-e, ali će do njih malo kasnije doći impuls usporavanja koji dolazi iz EU preko sjeverozapadnih zemalja i Grčke. Istočne zemlje regije, poput Rumunjske i Moldavije, svoj rast duguju i snažnom oporavku Rusije.

Većina vlada u regiji je nespremna dočekala recesiju i 2009. godine revidiraju budžete i pokušavaju uštediti, te pokušavaju dogovoriti aranžmane s MMF-om.

Većina zemalja regije je u 2008. zabilježila visoke stope inflacije uslijed prelijevanja porasta cijena sirovina na svjetskim tržištima na domaća tržišta.

Financijska tržišta zemalja u regiji su uska i plitka i svako povlačenje investitora smanjuje likvidnost i cijene dionica i burzovna kapitalizacija jako oscilira. Zbog korekcije cijena u Europi, a potom i sjeverozapadnim zemljama regije, financijske institucije iz tih zemalja su počele revalorizirati svoje pozicije u regiji, pa je došlo do smanjenja cijena dionica i smanjenja prometa na burzama u regiji između 50% i 75%. Ovdje treba naglasiti kako austrijske i talijanske banke preko svojih podružnica u sjeverozapadnim zemljama, te grčke banke na jugozapadne zemlje imaju puno utjecaja na likvidnost i poslovanje financijskog sektora u regiji.

² Pod regijom podrazumijevamo Sloveniju, Mađarsku, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju, Crnu Goru, Kosovo, Makedoniju, Albaniju, Bugarsku, Grčku, Tursku, Rumunjsku, Moldaviju i Ukrajinu.